

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7565, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

SLOVENEČ

Kaj je prinesla Ottawa

Gospodarska konferenca držav britanskega imperija v Ottawi, ki se je po enomesečnem zasiedanju zaključila 20. avgusta, je vse tiste, ki so od nje pričakovali nekega gospodarskega preporoda Anglije in vseh sveta, zelo razočarala. Časopise, ki se je udajalo tem nadam, piše sedaj naravnost o popolnem fiasku razgovorov med Anglijo in njenimi dominijoni, da ne govorimo o onih, ki se vselej vesele, kadar se zgodi kaj, kar vzbuja dvom v solidnost imperijalne stavbe Velike Britanije. Če pa hočemo biti pravični, moramo reči, da rezultati gospodarskih posvetovanj v Ottawi, čeprav so skromni, niso tako brezpomembni, kakor na prvi pogled izgledajo.

Res je, da ottawska konferenca ni ustvarila tako zvane gospodarske enote britanskega imperija. Toda mi ne verujemo, da bi obstojal en sam član zveze britanskih držav, ki bi samo sanjal, da bi bilo kaj takega mogoče. Gospodarska enota britanskega imperija je nekaj tako irealnega, da bi si nobena gospodarska konferenca imperija ne mogla postaviti takega cilja. Ottawski razgovori so imeli namen, da obstoječe gospodarske vezi med Anglijo in njenimi dominijoni pa med dominijoni samimi utrdijo in, če mogoče, ustvarijo nove, in ta namen se je v gotovem obsegu dosegel; gospodarska enota britanskega imperija v pravem in polnem pomenu besede pa po naravi sami ni samo nedosegljiva, ampak si je tudi ne smemo želeli. Zakaj taka enota bi pomenila ustvaritev gospodarskega bloka, ki bi ga svet ne mogel prenesti brez ruina svetovne trgovine in splošnega gospodarskega blagostanja človeštva. Čisto prav je poudarjal ob otvoritvi ottawske konference vodja angleške delegacije Baldwin, da gospodarska zveza med člani angleškega imperija ne sme pomeniti pretrganja gospodarskih vezi, ki obstojajo med Britanijo oziroma njenimi dominijoni in ostalim svetom. Taka avtaristična gospodarska politika je danes nemogoča, ker bi Britanijo samo zadušila. Realni rezultati v Ottawi so bili mogoči le na podlagi tarifnih kompromisov in uvoznih kontingentov, v obliki medsebojnih koncesij, ki bi prinesle ugodnosti produkciji posameznih dominijonov, ne da bi se preveč omejevala ali pa celo popolnoma onemogočila trgovska izmenjava z ostalim svetom. Šele, če pomislimo, kako silno različne gospodarske interese imajo na eni strani Anglija, na drugi pa njeni dominijoni, in kako divergentne so gospodarske potrebe in težnje posameznih dominijonov ter kako veliki so njihovi naravni interesni konflikti, bomo znali ceniti dejansko vrednost doseženih kompromisov, ki na videz res niso kolosalni.

Vzemimo samo en primer. Za Kanado je ogromnega pomena, da ima v Angliji svojega najboljšega odjemalca za živino in za les, toda Angleži dobijo pod neprimeroma bolj ugodnimi pogoji meso iz Argentine, les pa iz Rusije, kamor sami izvažajo veliko količino poljedelskih strojev. Nasprotno pa Anglija zelo pogreša kanadskega trga za svoje železo in jeklo. Kanadi pa dobijo te kovine veliko ceneje iz USA. Tudi ostali dominijoni bi radi svoje poljedelske proizvode prodajali deželni materi, ki jih v ogromnih količinah ceneje dobavlja z evropske celine, Anglija pa bi rada izpodrinila v Avstraliji japonsko blago, ki ji dela v Pacifiku pa tudi v Indiji občutno konkurenco. Zato se more vsak še tako skromen kompromis na tem polju smatrati kot precejšen uspeh, ki le potrjuje notranjo solidarnost med člani britanskega imperija. Če bi se le-ti ne čutili tako zvezane med seboj po moralnih faktorjih, po jeziku in narodnosti ali pa po kulturi in »habitusu« ter drugih neopredeljenih osebnostih — in ti moralni in kulturni činitelji v prvi vrsti držijo skupaj britanski imperij! — bi sprito tako nasprotujočih si materialnih interesov ne našli gospodarskih kompromisov, saj je znano, da se pri denarju navadno neha najboljši prijateljstvo.

Seveda nečemo s tem pretiravati pomena, ki ga imajo sklepi ottawske konference, ampak smo le hoteli preveč pesimistične glasove reducirati na pravo mero. Rezultati, gledani vsak zase, brez ozira na težkoče, ki jih je bilo treba premagati in na interesne konflikte, ki jih je bilo treba izravnati, niso ogromni, so pa maksimum, kateri se je sprito danih razmer dal doseči, obenem pa dokaz treznega gledanja, previdnosti in smisla za realnost, ki odlikuje člane britanske državne in narodne skupnosti. Kompromis med Kanado in Anglijo, ki je bil najtežji, predvideva 20 odst. carino na uvoz lesa iz nebritanskih držav, kar pa se tiče uvoza mesa in slanine iz nebritanskega sveta v Anglijo, se sicer ne bodo nani postavile carine, pač pa se bo kontingental, da se štiti tako domača produkcija in favorizira uvoz iz dominijonov. Koncesijo vsem dominijonom pomeni nadalje preferenca za njihov uvoz masla, jajc in sira. Kanada pa je dobila prednost še za celo vrsto drugih svojih poljedelskih produktov, zlasti za žito, se je pa zato obvezala, da bo dobavljala železo in jeklo, ki ga je dozdaj uvažala iz USA, v enaki količini iz dežele-matere. Seveda si je Kanada pri tem izgovorila zase take carine, da ne bo oškodovana njena lastna industrija. Ni znano, kako sta se Kanada in Anglija pogodili glede omejitve ruskega dumpinga sploh, vendar je upravičena domneva, da Anglija, ki je itak doprinesla Kanadi veliko žrtev, svojega trga Rusiji ne bo popolnoma zaprla, ker je Rusija dober odjemalec angleške strojne industrije.

Teško si je misliti, kako bi se bili gospodarski problemi, ki obstojajo med državami angleškega imperija in ki sprito sedanje svetovne gospodarske krize križijo po rešitvi, dali zaenkrat boljše rešiti. Vsaka večja koncesija od strani Anglije bi pomenila hud udarec tako svetovnemu gospodarstvu kakor gospodarskim interesom Anglije in njenih do-

Pred agrarno konferenco v Varšavi

Izjava poljskega diplomata za „Slovenca“

Belgrad, 22. avgusta. I. V ožgled konference agrarnih držav, ki se bo pojutrišnjem začela v Varšavi in ki je bila sklicana na iniciativo poljske vlade ter o kateri je »Slovenec« poročal že pred tremi dnevi, je vaš dopisnik obiskal odpravnika poslov poljskega poslanstva g. Malhomme-a in ga prosil, naj mu da nekaj pojasnil o tej konferenci za bravce »Slovenca«. G. Malhomme je vašega dopisnika sprejel izredno ljubezno ter bil takoj pripravljen, da da zahtevane informacije, v kolikor je to mogoče v okviru diplomatske diskrecije.

»Jaz sem opazil vašo notico v »Slovencu« in sem bil vesel, da tako skrbno zasledujete vse iniciative poljske vlade na mednarodnem polju.«

Na vprašanje vašega dopisnika, kaj pomeni ta varšavska konferenca in v kakšni organizaciji zvezi je s prejšnjimi agrarnimi konferencami, ki so se vršile tekom leta 1931. v poljski prestolici in drugod, je odpravnik poslov odgovoril:

»Naša država je bila prva, ki je sprožila zamisel, naj se v Evropi ustvari neke vrste blok vseh agrarnih držav, ki imajo zlasti sedaj v divjanju gospodarske krize nebroj skupnih interesov, katere morajo same s skupnim nastopom in z združenimi močmi reševati. Iz tega vzroka se je sestala prva agrarna konferenca v Varšavi in istemu cilju so služile tudi vse naslednje konference, ki so se deloma vršile v senci Zveze narodov v Ženevi, deloma pa v Belgradu in Bukarešti. Na reparacijski konferenci v Lozani se je večkrat govorilo o položaju agrarnih držav in o potrebi, da se naj nekaj stori zanje in za njihovo ogroženo poljedelstvo. Poljska vlada je tudi takrat mislila prva, da je nujno potrebno, da se vse agrarne države najprej sestanejo in da se najprej same med seboj pogovorijo o svojih potrebah, da se če mogoče tudi zedinijo na skupen program, predno pride do večjih zborovanj, na katerih bodo odločevale velesile, kakor je to

predvidela lozanska konferenca. Brez teh predhodnih razgovorov bi bilo poznejše delovanje zelo oteženo, ker bi manjkala jasna slika o najnujnejših potrebnih skupnih interesih poljedelskih držav.«

Na vprašanje o delovnem programu varšavske konference je g. Malhomme odgovoril tako-le:

»Po mojem mnenju čaka konferenco »trajnega studijskega odbora za gospodarska vprašanja agrarnega bloka« — tako se namreč imenuje uradno varšavska konferenca — zelo težavno delo. Od leta 1931. do danes se je položaj agrarnih držav bistveno izpremenil. Ponekod se je zelo poostril, drugje pa je zopet zavzel druge oblike. Zato bo treba poskusi novo metodo dela in nov način direktne pomoči. Nekatere države »agrarnega bloka« n. pr. so zadele na velike težave finančnega značaja in to v veliki meri, da bo potrebno misliti brez vsakega odlašanja na takojšnjo pomoč.«

Vaš dopisnik je nadalje vprašal g. upravnika, kako si zamišlja to odpravo, če ima morda poljska vlada kakšne konkretne predloge, recimo za obširne agrarne kredite, o katerih se je že lani govorilo in brez katerih si ne bo mogoče zamisliti prerojenja propadajočega poljedelstva, ali pa če so na dnevnem redu tudi predlogi o reformah v deviznem prometu. G. Malhomme se ni mogel spustiti v te podrobnosti, ker ne sme prejudicirati delovanja konference, toda besedilo njegove izjave kaže dovolj jasno, kaj je v finančnem pogledu najnujnejše za vse države agrarnega bloka.

Na vprašanje, kakšen uspeh pričakujejo od varšavskih posvetovanj, je g. odpravnik poslov odgovoril:

»Poslužiti se hočemo izjave poljskega delegata v stalni komisiji agrarnega bloka, g. Rose, ki je tudi odgovoren za organizacijo konference, in ki se je pred kratkim izrazil, da se bo konferenca

vršila s psihološkega stališča v veliko krajšem času, kakor pa ona l. 1931. Takrat države še niso uvedle neobhodne potrebe skupnega sodelovanja. Nekatere so mislile, da lahko same vodijo borbo vsaka za sebe in s svojimi lastnimi sredstvi. Letos tega ne bo več, ker vse, kar so v tej smeri ukrenile države na lastno odgovornost, je krizo le še povečalo in še bolj onemogočilo mednarodno zamenjavo blaga. Zato bo letos mnogo lažje najti skupen program in pridobiti vse države za skupen nastop v solidarnem delu. Zato bodo sklepi konference velikega pomena, ker bodo predstavljali notranja nujna prepričanja vseh udeležencev.«

Na končno vprašanje, v kakšno zvezo bi se dalo spraviti varšavska konferenca s širšo konferenco v Stresi v Italiji, je g. Malhomme pojasnil:

»Poljska država je takrat ponovno pokazala in dokazala, kako ona gleda na skupne težave vseh agrarnih držav in kako se trudi, da bi jim odpomogla. Poljska iniciativa prihaja namreč v pravem trenutku. V Stresi bo sklicana v začetku septembra konferenca, ki bo proučevala možnosti in načine, kako postaviti na noge — v gospodarskem in finančnem oziru — države srednje in vzhodne Evrope. Varšavski sestanek je torej zelo važna etapa in nujna predpriprava, ki bo omogočila solidarnen nastop proti gospodarski krizi in bo našla nova sredstva, s katerimi bo ta boj proti težavam, pod katerimi ječijo narodi, postal bolj učinkovit in upam tudi uspešen.

Na konferenco v Varšavo so povabljene države Male antante, Bolgarija, Madjarska, Letonija in Estonika. Jugoslovanski delegat je načelnik dr. Bilja, njegov tajnik pa dr. Stojković.

S temi besedami se je g. Malhomme poslovil, izražajoč željo, da bi varšavska konferenca pogovila medsebojna prijateljstva slovanskih držav.

Pet smrtnih obsodb radi političnega umora

Izjemno sodišče v Nemčiji je pričelo delovati

Vratislava, 22. avgusta. Izjemno sodišče v Beuthenu je izreklo 5 smrtnih rozsodb v sedmem procesu, v katerem so bili narodni socialisti obtoženi, da so ubili v mestu Potempa delavca Pietzucha. Predsedem je bil obsojen na smrt obtoženec Lehmann radi nagovarjanja k umoru. Soobtoženci Kottisch, Maellner, Wolnitz in Grepner pa so bili obsojeni na smrt radi političnega umora, razen tega pa na eno do dve leti ječe radi telesne poškodbe radi političnega nasprotstva. Soobtoženeц Hoppe pa je bil obsojen na dve leti ječe radi sodelovanja. Trije obtoženci so bili oproščeni. Ob razglasitvi rozsodbe so prisotni člani narodno-socialističnih napadalnih oddelkov in njihovi voditelji hrupno protestirali. Klicali so: »Živel Hitler, doli z justice! Nemir je bil tako velik, da se je moralas sprazniti sedna dvorana, potem pa se je nemir nadaljeval tudi na ulicah, kjer so imeli stražniki mnogo posla, da so razpršili demonstrante. V neposredni bližini sodnega poslopja je hotel govoriti zbranim članom napadalnih oddelkov zna-

ni voditelj šlezkih narodnih socialistov Heines, pa mu je policija govor prepovedala. Policija je bila oborožena s karabinkami in je trg pred sodnim poslopjem popolnoma zaprla za vsak promet. Vsi trgovci so zaprli svoje trgovine. Kljub energičnemu nastopu policije pa se go izgrede nadaljevali v stranskih ulicah. Narodni socialisti so napadli in porušili uredništvo nekega tamkajšnjega socialno-demokratskega lista, dalje tudi uredništvo nekega centromovega lista, razen tega pa tudi nekega nepolitičnega lista. V uredništvo socialno-demokratskega lista so udri trije člani napadalnih oddelkov in hoteli pobiti tamkajšnjega voditelja. K sreči je bila policija takoj na mestu in preprečila novo krvavo dejanje. Položaj v Beuthenu je še vedno resen, ker ni mogoče pregnati z ulic narodno-socialističnih napadalnih oddelkov, dasi se policija na vso moč prizadeva. Policija je v zelo veliki zadregi in je mobilizirala vse svoje razpoložljive moči.

Papen misli vladati s sindikati

Izločitev političnih strank

Berlin, 22. avgusta. Ž. Jutri se prične med narodnimi socialisti in centromom pogajanja in vprašanja sestave koalicije v Prusiji. Parlamentarni krogi so prepričani, da bodo ta pogajanja ostala brez uspeha, ker bo centrum postavil široke zahteve v pogledu garancij nacionalistov, zlasti da se narodni socialisti vzdržijo vsakega poskusa za izvedbo svojega programa. Narodni socialisti izjavljajo, da nimajo nobenega interesa na koaliciji s centromom, ker pod nobenim pogojem niso pripravljeni od svojega programa, temveč hočejo najprej počakati rešitev problema državne vlade. Razen tega izgleda, da hoče vlada s pomočjo strokovnih organizacij ustvariti zvezo z novo vlado v Prusiji in v državi, in sicer s pomočjo vseh organizacij, počenši od svobodnih pa do narodno-socialističnih. General Schleicher hoče, da s pomočjo veleindustrije Otona Wolla in strokov-

nih organizacij ustvari enotno fronto, ki bo sama dala lahko vladi večino. Kot glavni organ tega pokreta je »Tägliche Rundschau«. Trdi se, da je ta ideja našla odobravanje celo pri nekaterih nar-socialističnih voditeljih, v prvi vrsti pri grofu Rewentlovu, Strasserju in dr. Göbbelsu. Razen tega se opaža v Prusiji, da vlada zelo previdno postopa z vsemi socialističnimi uradniki, zlasti s onimi, ki so izšli iz strokovnih organizacij. Soc.-demokratska stranka gleda na to akcijo s precejšnjim nezadovoljstvom. So ljudje, ki verujejo v uspeh te najnovejše akcije generala Schleicherja ravno zato, ker delavcem presedajo že vse politične stranke.

Berlin, 22. avgusta. Iz Pruske komisarske vlade je storila sedaj korak naprej in vpokljila začasno 61 deželnih svetnikov. Gre ji predvsem zato, da odstrani one deželne svetnike, ki pripadajo k socialni-demokratski in centromski stranki. Med vpokojenci se nahaja tudi zet bivšega državnega predsednika Eberta, deželni svetnik Jaenicke.

Vlada bo izbegavala parlament

Pariz, 22. avg. AA. Po vestih iz Berlina je Klara Zetkin, znana voditeljica nemških komunistov in najstarejša članica novoizvoljenega nemškega parlamenta, ki se trenutno muči v Moskvi, sklenila, da se vrne v Berlin, čeprav je hudo bolna, in da predseduje prvem sejanju novega parlamenta.

Komunistični list »Die Welt am Abend«, ki objavlja to vest, pravi, da računa zaradi tega Papenova vlada s hudimi izgredi v novem parlamentu. Hitlerjevi bodo pograbil to priliko, da iz svoje ne-rede in prepričanju mirno zasedanje parlamenta vsaj do njega konstituiranja. Vladi bi bili taki izgredi po mnenju tega lista dobrodošli, ker bi v tem pri-

meru seja parlamenta odgodila se na kasnejši čas. S tem pa bi obenem odložila glasovanje o nezaupnici, ki jo v novem parlamentu po začetnem stanju neizbežno čaka.

Sestanek Brüning-Hitler?

Dunaj, 22. avg. AA. »Wiener Montagblatt« poroča, da se je bivši kancelar Brüning včeraj tajno sestel na Bavarskem s Hitlerjem. Na tem sestanku sta se oba razgovarjala o sodelovanju med centromom in nacionalnimi socialisti. Poučeni krogi trdijo, da sta tako dr. Brüning kakor Hitler videla potrebo sodelovanja in da sta sklenila strnoglaviti sedanjí Papen-Schleicherjev kabinet. Na mesto tega kabineta naj bi prišla parlamentarna vlada.

Pruski deželni zbor se sestane 30. avgusta

Berlin, 22. avg. Iz Pruske deželni zbor, ki je bil prvotno sklican na dan 1. septembra, se bo na zahtevo centromove frakcije z ozirom na katoliški shod sestel že 30. avgusta in sicer ob 1 popoldne. Tri ure pozneje pa se bo začela prva seja novoizvoljenega nemškega državnega zbora.

V Stresi bo zopet govor o Podonavju

Pariz, 22. avg. Iz »Excelsior« smatra na podlagi razgovora z radikalnim poslancem Bonnetom, predsednikom srednjeevropske komisije, ki se ima sestati 5. septembra v Stresi, da lahko trdi, da bo stari Tardieujev podonavski načrt zopet oživel za kratek čas. Bonnet sam se ne udaja nobenim domisljam o končnem uresničenju tega načrta, vendar pa največja nasprotnika, Nemčija in Italija, dosedaj še nista stavila nobenega protipredloga. — Francija je pripravljena proučevati njune izprijemnevalne in protipredloge, ker želi, da se čimprej napravi konec krizi v srednji Evropi.

Amer. gospodarstvu grozi polom

Newyork, 22. avgusta. Ž. Član kolumbijske univerze Henrik Scott je skupno z nekaterimi najodličnejšimi ameriškimi inženjerji ostro kritiziral ameriški gospodarski sistem zadnjih 10 let. On je skupno s strokovnjaki proučil delo zadnjih 10 let in prišel do prepričanja, da je ameriška industrija dosegla vrhunec. Nadaljnji razvoj je nemogoč in zelo dvomi, če se bo obdržalo sedanje stanje. Če bo Amerika ostala pri sedanjem sistemu, potem bo brezposelnost v kratkem narasla na 20 milijonov, kar bo vzrok neizbežnega poloma. Ameriška industrija se je v zadnjih 10 letih zadolžila za naravnost fantastične vsote. Industrijski dolgovi so dosegli znesek 218 milijard dolarjev. Kritiki ameriškega gospodarskega sistema zaenkrat ne pokažejo pote k zboljanju, vendar pa obljubljajo, da bodo to napravili po končani proučitvi sedanjega neznosnega stanja.

Washington, 22. avgusta. Ž. Zaradi svetovne gospodarske krize so strahovito padli davki v Ameriki. V zadnjem fiskalnem letu so znašali dohodki 1 milijardo 557 milijonov dolarjev, med tem ko so znašali lani 2 milijardi 428 milijonov dolarjev.

Dunajska vremenska napoved: Soparno in večja verjetnost neviht.

Ljubljana

10.000 kopalcev na Savi

Višek kopalne sezone na Ježici

Ježica, 22. avgusta.

Ze zadnja dva praznika je bila Sava s kopalci kar zajezena, včeraj pa je bilo ljudi na Savi še več. Na obeh bregovih je bilo vse živo od jutra do večera. Od izliva Gameljšice v Savo pa do Tomačevega in Jarš je ležalo po bregovih in mrgolelo v strugi do 10.000 oseb. Ob Savi so si ljudje napravili kar taborišča. Opoldne postane oba savska bregova ena sama restavracija in kuhinja. Na mnogih krajih se kadi kakor iz dimnikov; ljudje si kuhajo kje v skriti senci opoldanske kosile. Razen tega je ves dan velik naval v kopalnišču, kjer so letos napravili posebno točilnico za pivo. Ježenski peki so podvojili svojo peko; vsak dan dvakrat zakurijo peč; kar z vozovi dovažajo na Savo kruh.

Svoj rekord je včeraj dosegel tudi Magister, ki je brez odmora in brez najmanjše nesreče prevozil dvakrat to velikansko množico ljudi na Savo in zvečer domov. Štirje vozovi, med njimi največji, kar jih sploh obratuje na slovenskih avtobusnih progah — je še vedno več centimetrov daljši, kakor zadnji najavljeni novi avtobus nekega drugega avtobusnega podjetja — so vozili ves dan nalaščeno polni. Od devetih dopoldne do devetih zvečer je vsak voz napravil 16—20 voženj v vsako smer. V najbolj vročih urah popoldneva in zvečer, ko so se kopalci že vračali v mesto, je podjetje Magister obratovalo na progi Savski most—Figovec vsakih sedem minut. Takega prometa na tej cesti sploh še ni bilo.

Kongres narodnih noš

O kongresu narodnih noš smo dobili komuniké, ki objavlja sledeče: Pokroviteljstvo nad prireditvijo kongresa narodnih noš v Ljubljani dne 3. in 4. septembra 1932 je prevzel župan mesta Ljubljane g. dr. Dinko Puc. Sestavil se je odbor pod predsedstvom g. senatorja dr. Valentina Rožiča. V delovnem odboru so zastopniki tujsko-prometnega sveta banske uprave, mestne občine Ljubljanske, Ljubljanskega velesejma, Ljubljanskega kulturnega in humanitarnega društva Soče, kluba Koroških Slovencev, Zveze za tujski promet, Narodnega gledališča, propagandnega društva za očuvanje narodnih noš, jugoslovanske-čehoslovaške lige, Česke obče in strokovnjaki za narodne noše.

Urad velesejma je poverjen s propagandnim in administrativnim delom, kjer se nahaja tudi kongresna pisarna (telefon 21-48).

Kulturno in humanitarno društvo »Soča« je določilo svojo slavnostno razvijačo prapora ob priliki proslave 10 letnice predsedovanja g. dr. Dinka Puc dne 8. septembra. Da se ne cepijo moči in uspe prireditve čim lepše, se vršita obe slavnosti, kongres narodnih noš in razvijačo prapora »Soče« skupno in istočasno. Zanimanje za slavnost je že danes veliko po vsej Jugoslaviji in bratski Češko-slovaški. Pozivamo celokupno slovensko in zlasti ljubljansko javnost, da vsakdo po svojih najboljših močeh pripomore k čim lepši izvedbi svečanosti.

Spored kongresa narodnih noš in proslave razvijačo prapora društva »Soča« pa bo naslednji:

2. septembra: ob 17.10 sprejem gostov iz bratske Češko-slovaške na glavnem kolodvoru.
3. septembra: Ob pol 13 pozdrav došlih gostov na restavracijskem vrtu Zvezde. — Ob 16 kazanje češke svatbe v narodnih nošah pod Tivolijem. Izvajajo kongresisti iz Češko-slovaške s sodelovanjem Ljubljanske opere. — Ob 19 bakljada po ljubljanskih ulicah. — Ob 20 slavnostni občni zbor društva »Soča« in poklonitev njega predsedniku g. dr. D. Pucu v restavraciji Miklič. — Ob 20 predstava »Sleherin« na Kongresnem trgu.

4. septembra: Ob 6 budnica po mestu. — Ob 9 sv. maša na Kongresnem trgu. — Ob pol 10 otvoritev kongresa narodnih noš na Kongresnem trgu po pokrovitelju g. županu dr. Dinko Pucu. — Ob 10 sprejem narodnih noš na velesejmu. — Ob pol 11 revija in nagraditev najlepših in najpristnejših narodnih noš na velesejmu. — Razhod. — Ob 15 zbiranje narodnih noš in občinstva na Kongresnem trgu in pohod na Tabor. — Ob 16 slavnostno razvijačo prapora »Soča« na Taboru in veselica. — Ob 16 izvajajo ljubljanska opera »Prodano nevesto« pod Tivolijem. — Ob 20 veselica in ognjemet propagandnega društva za očuvanje narodnih noš v restavraciji Tivoli.

5. septembra: Izlet društva »Soča« na Bled in v Bohinj. — Izlet propagandnega društva za očuvanje narodnih noš preko Sušaka v Split in Trogir.

Vsi udeleženci kongresa narodnih noš in proslave društva »Soča« uživajo 75% popust na jugoslovanskih železnikih.

ZOBOZDRAVNIK

DR. IVAN OBLAK

zopel ordinira

Miklošičeva cesta (Vzajemna posojilnica)

Apostol Hrvatov in Srbov

Blaženi Martin, škof in opat, apostol Hrvatov in Srbov (638—655)

Preteklo jesen je izšla v samozaložbi dr. Jožeta Rusa, knjižničarja drž. knjižnice v Ljubljani, knjiga o kraljih dinastije Sveladičev, v kateri avtor obravnava najstarejšo zgodovino Hrvatov in Srbov pod vladjo gotskih, torej germanskih vladarjev, opirajoč se na Gumplovcevo tezo o gotskem poreklu hrvatskih dinastov. Delo je zbudilo obilo zanimanja doma in v krogih, ki jih to vprašanje mora zanimati iz historičnih in nacionalnih ozirov. Strokovna kritika doslej ni še definitivno izrekla zadnje besede o izsledkih dr. Rusa, morala pa bo z vsjo temeljitostjo poseči prav v tisto temino in praznoto, ki jo je skušal razsvetliti geograf po poklicu, ki pa je za zgodovino južnih Slovanov ne le prezanimiva nego tudi velikega pomena, če se zgodovinski mejniki pomaknejo za čeli dve stoletji niže v doslej še vedno temno zgodovino preseljevanja narodov.

Da je pri Hrvatih Rusovo delo našlo ugoden odmev vsaj v javnem časopisu, je že dober del uspeha v smeri zanimanja za prve čase »hrvatskega vprašanja«. Zakaj, po dokazovanju dr. Rusa so »Hrvat« bili germanski plemi, ki je z vzhodno-gotскими ostanki v Iliriko dalo veliki masi Slovanov državno organizacijo in ž njo vred seveda tudi dinastije vladarjev. Če pa je že to vprašanje za Hrvate nad vse zanimivo in važno, je še veliko bolj vprašanje, ki ga obravnava dr. Rus v pravkar izšli posebni razpravi, nadaljujoči zgodovino, ki jo je obdelal v knjigi »Kralji dinastije Sveladičev« za leta 454—614, to je do uničenja mesta Salone pri Splitu. Pod naslovom »Krst prvih Hrvatov in Srbov« objavlja namreč nova poglavja o zgodovini kraljev Sveladičev za leta 614—654, dokazujejo, da treba pokristijanitev Hrvatov in Srbov potisniti za dve stoletji nazaj od dosedanje zgodovinske trdnosti, in sicer na podlagi razlage Letopisa Dukljanina popa, Tome arhiakona splitskega, Konstantina Porfirogeneta, zgodovine bi-

zantskega cesarja Herakleja in njegovih sinov ter cerkvenih razmer v času Heraklijevega vladanja.

Rus hoče ob roki naštetih zanesljivih virov in na podlagi pogledov, ki nam jih odpira geografija zgodovine daljnih krajev, pokazati, da se v teh poglavjih opisane stvari v glavnih črtah razvijajo v neprekinjenem nadaljevanju onih, ki so že obdelane v knjigi »Kralji dinastije Sveladičev« za dobo 454—614. S tem, misli, bodo po eni strani dobila novo potrdilo »ex posteriori« njegova dosedanja izvajanja in kronološki računi o kraljih dukljanske genealoške vrste ter bo podan posreden dokaz, da vsebuje prvih devet poglavij Letopisa popa Dukljanina vesti o resničnih osebah, dogodkih in stvarih, ki so v najtesnejših zvezah z dobo 454—700 dalmatinske zgodovine. »Kar se tiče same pričujoče razprave«, naglašava avtor (str. 15), »pa bo v njej zablestela v redko in mračno zgodovino Balkanskega polotoka predvsem pripoved o pokrščenju prvih prednikov današnjih Hrvatov in Srbov v jarki luči zgodovinske resnice.« V ta namen se je poglobil Rus naprej v Letopis popa Dukljanina, ga razčlenil in postavil v zgodovinski milje in gotova dejstva, razkril »v deformiranem Konstantinu-Ciril« opata, škofa misijonarja Martina, ki je po spoznanju cesarja Herakleja in papeža Honorija I. (625—638) prišel med Hrvati in Srbi v Dalmacijo svoje misijonsko delo ter ga dovršil za časa njenih naslednikov pod hrvatskim kraljem Budimirov-Butkom ali Porgom, kot ga imenuje Konstantin Porfirogenet v svojem spisu »De administrando imperio« (Str. 469 sl. pri Rusu.) Dr. Rus torej dokazuje, da so bili cesar Herakli in papež Honorij z ravenskim nadškofom Bonom prvi možje zgodovine, ki so po premišljeni politiki in trdnem načrtu utrli pot Kristusu veri med mladi narod Hrvatov, da so potemtakem prišli prvi misijonarji v Dalmacijo ali že leta 637 ali pa spomladi 638, tako da so vršili svoje vzvišeno delo že par let prej, preden je nastopil za papeža dalmatinski rojak Janes IV.

Centralna oseba vse razprave je vsekakor opat Martin, ki ga je Rus prvi označil na podlagi svojega dokazovanja za tistega meniha, ki ga omenja dukljanski Letopis, da je pokristijani Hrvate, toda dospevši kot poslani misijonar in škof iz Ravenne, kjer je v političnem oziru vladal bizantinski eksarh, v cerkvenem pa rimskokatoliški nadškof. Druga centralna osebnost razprave pa je kralj Budimir »Svetopel« iz dinastije Sveladičev, ki je tvorila višji sloj hrvatske družbe gotске na-

gostilni na Sv. Petra cesti pričeli razgrajati. Gostilničar, ki ima že žalostne skušnje, je poklical na pomoč stražnika, toda gostje so hitro pobegnili, eden je še zagrozil pri slovesu, da bo zabodel stražnika, če ga le vidi. Stražnik Anton Boh je prišel okoli 11 v gostilno, kjer pa ni našel nikogar ter je nato odšel po Komenskega ulici. V tej ulici sta ga pa čakala dva mladeniča in eden od teh dveh ga je s tako silo udaril po glavi, da je Boh omedlel. Napadalca sta hitro pobrala stražnikovo čepico in pendrek ter zginila. Stražnika je našel nezvestnega gostilniški uslužbenec, ki ga je odnesel v gostilno. Boh se je kmalu zavedel. Na podlagi opisa je policija že v nedeljo okoli polnoči oba napadalca izsledila. Je to neki 21-letni Feliks S., brezposelni delavec iz St. Ruperta in 17-letni Anton M. iz občine Smihel-Stopiče. Oba fanta sta bila prijeta na Šmartinski cesti. Tonček se je tam celo pobahal mitničarju, da sta pravkar pretepla nekega stražnika. — Zaradi tega in drugih napadov je poslala policijska uprava banski upravi spomenico, v kateri se pritožuje proti preštevilnim vinočcem, ki pospešujejo v Ljubljani pijančevanje in nasilja.

◊ Iz policijske torbe. V nedeljo zvečer so železničarji na glav. kol. opazovali dva sumljiva, ki sta poskušala vlomiti v neki vagon, poln specerijskega blaga. Železničarji so enega prešli, drugi je pa pobegnil. Zlikovca sta že na treh vagonih odtrgala plombe. Aretirani vlomilec je iz Vodic. Druga zlikovca pa policija še išče.

◊ Nož je imel besedo. V nedeljo zvečer sta se v Ljubljani pripetila dva napada z nožem. 19-letnega delavca Ivana Bambergerja s Ceste v Mestni log je nekdo v Šiški pred Lasanovo gostilno napadel in ga sunil z nožem v glavo. — V glavo je dobil sunek z nožem v nedeljo zvečer tudi 31-letni Anton Kapelj, delavec iz Štepanje vasi. Poškodbe obeh sta nevarni.

◊ Gramozna truga se prevrnila na deklico. Iz Dolenje vasi na Dolenjskem so pripeljali v ljubljansko bolnišnico 5-letno Emilijo Serničar, hčerko posestnika. Otroci so se igrali in plezali po gramozni trugi, ki je bila naslonjena ob hišo. Truga pa se je prevrnila in padla na malo Milko ter ji zelo poškodovala levo nogo.

◊ Nočno službo imata lekarni dr. Piccoli, Dunajska cesta 6 in mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9.

cija še išče. — Pri nekem beraču, ki je bil v nedeljo aretirani, pa je policija našla več trgovskih pisem neke ljubljanske trdnice, za katere trdi berač, da jih je našel, vendar pa policija misli, da je berač vlomil v kakšen pisemski nabiralnik in od tam pobral pisma. — V zvezi z dimnikarčkom Nestlom, o katerem smo poročali, da ga je policija prišla radi tatvine preprog, je bil aretirani tudi hišnik P., ki je v te tatvine zapleten.

◊ Nož je imel besedo. V nedeljo zvečer sta se v Ljubljani pripetila dva napada z nožem. 19-letnega delavca Ivana Bambergerja s Ceste v Mestni log je nekdo v Šiški pred Lasanovo gostilno napadel in ga sunil z nožem v glavo. — V glavo je dobil sunek z nožem v nedeljo zvečer tudi 31-letni Anton Kapelj, delavec iz Štepanje vasi. Poškodbe obeh sta nevarni.

◊ Gramozna truga se prevrnila na deklico. Iz Dolenje vasi na Dolenjskem so pripeljali v ljubljansko bolnišnico 5-letno Emilijo Serničar, hčerko posestnika. Otroci so se igrali in plezali po gramozni trugi, ki je bila naslonjena ob hišo. Truga pa se je prevrnila in padla na malo Milko ter ji zelo poškodovala levo nogo.

◊ Nočno službo imata lekarni dr. Piccoli, Dunajska cesta 6 in mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9.

KAVA dnevno sveža pri
LEOP. MIKLOŠIČEVA c. 18
specerija, delicata, zajutrkov

Maribor

◊ Smrt kosi. V bolnišnici je izdihnila svojo blago dušo gospa Marija Weiss, soproga kamnoseka. Dosegla je starost 48 let. Pogreb blagopokojne se vrši danes popoldne ob 4 iz mrtvašnice na poboškem pokopališču. — Naj počiva v miru, žalujočemu soprogu in svojem naši iskreno sožalje.

◊ Danes sestanek upnikov kmetijske eksportne. Danes dopoldne ob 10 bo prvi sestanek upnikov Kmetijske eksportne zadruge, ki se nahaja v konkurzu. Na sestanku bo izvoljen upniški odbor. Na sodišču so se za slučaj velike udeležbe upnikov že pripravili. Sestanek se bo v tem slučaju vršil v veliki porotni dvorani, v katero gre nad tisoč ljudi.

◊ Nov časopis v Mariboru. Bogatejši smo postali v Mariboru za nov časopis, ki je zagledal beli dan v teh dneh. Namenjen je iskalcem sreče v — loteriji ter bo prinašal vsak mesec poročila o darovih Fortune. List izdaja mariborsko bančno podjetje Bežjak.

◊ Studenški gasilec dobe zastavo, ki bo blagoslovljena z veliko slovesnostjo v nedeljo, dne 4. septembra. Ob tej priliki bo v Studencih veliko gasilsko slavlje.

◊ V barako so vlomili. V zidarsko barako pri novi stavbi v Magdalenski ulici so v noči na ponedeljek vlomili. Neznani storilci so se spravili nad zidarsko orodje, ker ni bilo drugega, ter ga odnesli.

◊ Kamniški lov na dražbi. Lovska pravica krajevne občine Kamnica pri Mariboru se odda z javno dražbo do 31. marca 1935 v zakup. Dražba se vrši 27. avgusta ob 9 pri srezkem nabestvu Maribor, levig brez, soba št. 34.

◊ Dravec ima svojo prireditev 4. septembra ob 15 pri Stumpfu v Studencih. Vstopnine ne bo.

◊ Hudo dekle. V mariborsko bolnišnico so spravili včeraj 46 letnega železničarja Janka N. radi hudih poškodb, katere je zadobil na glavi. Izkazalo se je, da mu jih je zadala nežna roka hudega dekleta.

◊ Odlikovani požarniki. V nedeljo popoldne se je mudil v Mariboru poveljnik hrvatske gasilske zveze Marjan pl. Hrčič iz Djakova. Odlikoval je s kolajnami za posebne zasluge mariborske gasilce Biena, Stumpfa, Wernharda, Möschö, Heritschka, Gieberja in Ferdinanda Krajca. Svečana izročitev kolajn se je izvršila na dvorišču Gasilskega doma ob prisotnosti celokupnega gasilskega zbora.

◊ Z motorjem v voz. V nedeljo zvečer se je pripetila na cesti Maribor—Sv. Jurij ob Pesnici huda nesreča. Posesniški sin Jože Bračko je zavozil z motornim kolesom v kmetijski voz, ki se je nenadoma pojavil na ovinku na sredini ceste. Motociklist se je skušal naglo vozilu izogniti, bilo pa je že prepozno. Obležal je z nevarnimi poškodbami v cestnem jarku. V mariborsko bolnišnico so ga prepeljali z rešilnim avtomobilom; ugotovilo se je, da si je dvakrat prelomil nogo in zadobil

hude notranje poškodbe. Tudi motorno kolo je precej poškodovano.

◊ Prijatelj piščančkov. V Stefanzonovi ulici stanujoči železniški uradnik Miha Gala ima na dvorišču kurnik, iz katerega se je začelo v noči na ponedeljek neobičajno glasno kokodakanje prestrašenih kurjih stanovalcev, da je lastnika prebudilo. Ko je prišel pogledat, kaj je vzrok nemira, je ravno še opazil temno postavko, ki je smuknila mimo zidu za vogal ter zginila v vrečo na rami. V vreči pa je bilo 10 lepo rejanih in pitanih piščančkov, ravno pravih za ocrtje. Za dvonožnim lisjakom atika sedaj policija.

◊ Srebrno poroko je praznoval v nedeljo ugledni tukajšnji mesarski mojster Franc Hohnjec s svojo gospo soprogo. Pri telefonskem prenosu poročila v nedeljski številki je izpremenil skrat besedo »mesarske« v »mizarske« mojster, kar sedaj s tem popravljamo.

◊ Smrt v vodi. V potoku Libonja pri Ivanjicah je zadela smrt 18 letnega viničarskega sina Ivana Kosija. Fant je bolehal na padavici, ki ga je zgrabila v trenutku kopanja. Omahnil je v plitvo vodo, ki mu je segala jedva do kolen ter utonil, ker ni bilo v trenutku nikogar v bližini. Vtopljenovo truplo so našli šele čez pol ure, ko so bili vsi oživljajoči poizkusi zaman.

◊ Okradeni zdravnik. Ko je svoj avtomobil svetotrojiški zdravnik dr. Weigl svoj avtomobil za trenutek brez nadzorstva v Jurčičevi ulici, mu je izginil iz njega kovček z obleko. Oškodovan je za več kot jurja.

◊ Mariborske sportne vesti. V nedeljo, dne 4. septembra, so poizkusili maratonski in rapidovski lahkotletci v telu na 100, 200, 400, 800 in 1500, nadalje stafeti, skoku v višino, daljavo in s palico, ter metih kroglice, kopja, diska in kladiva. — Mariborci nogometaši pojdejo ta teden v Gradec, kjer bodo odigrali nočno nogometno tekmo. — Tek, ki ga organizira uprava Pohorskega doma, ne bo na prvotno namenjeni progi, ampak pojde od Ruške koče k Pohorskemu domu.

Smrt v vodi

Sostro pri Ljubljani, 22. avgusta.

V nedeljo popoldne so se kopali v Ljubljani pri Zavojem fantje iz Sostrega, med njimi Jožet Juvan, 16 letni sobni slikar. Stal je ob vrtincu na sipini. Spodrsnilo mu je, padel je v vrtince in ker ni znal dobro plavati, je izginil v globokem tolmunu. Do danes ga še niso našli v kljub marljivemu iskanju.

Trbovlje

Trboveljska podružnica SPD razpisuje mesto oskrbnika za dom na Mrzlici z nastopom 1. novembra. Pismene ponudbe je poslati do 10. septembra na podružnico SPD Trbovlje, kjer so tudi na vpogled tozadevni pogoji.

dalmatin. rojaku, misijonarju, krstitelju in apostolu Hrvatov, ne pa apostolu Galcev-Frankov! O tej kapeli menita arheologa Bulić in Abramčić, da spada v dobo pred 9. stoletjem, sta pa proti datiranju s 7. stoletjem. Rusovo stališče (str. 80): »Spridčo tega in ker priznava Bulić, da nastopa ime Dominicus v stari epigrafi Salone 6.—7. stoletja kaj pogosto, dajem o postanku kapele tole razlago s pridržkom, da jo glede ornamentike na ilonostasu overijo tudi umetnostni zgodovinarji. Dominik je moral biti prezbiter v Splitu, ali ko je med Hrvatimi misijonar opat Martin, ali ne dolgo potem, vendar pa še pred nastopom prvega splitskega nadškofa. Bil je mož, ki mu je bila zgodovina dalmatinskega krščanstva prav dobro znana. Zato imamo v treh svetnikih kapele ohranjen spomin na dobo najhujših katastrof, ki jih je doživela Dalmacija, na dobo, ki je privedla Slovence in Hrvate preko reke Velje (598) in skozi porušeno Salono (614) k bogaboječemu češenju Krizanega in njegove matere Marije (554). Sv. Gregor papež (590—604) je bil namreč poslednji čuvár starega romanskega krščanstva, blaženi Martin opat in škof (638—655), ki je zasadil sv. Križ med Hrvate, sv. Marija pa je bila ona, ki so se ji v Split vrnili še Romani priporočali, da bi se jim vrnil stari časi miru in dela na rodnom saloničanskem zemljišču. Kar pa je posebno značilno: kapeli je »presbyter Dominicus« izbral prostor nad izhodom, ki drži iz Splita po glavni cesti proti severu in skozi klisko gorsko grlo naravnost med Hrvate zagorske Dalmacije, koder je šutil visokemu misijonarskemu poklicu blaženi Martin in pokrstil prvega vladarja Hrvatov.«

Kapela blaž. Martina bi potemtakem bila najstarejši spomenik pokristjanitve Hrvatov, obenem pa tudi — apostola njihovega iz dobe po l. 654, ko je bil kralj Budimir pokrščen in so bili s tem v visoki meri kronani vsi silni Martinovi napor, trajajoči okrog 17 let.

Kdor bo vzel v roke Rusov »Krst prvih Hrvatov in Srbov« z namenom, da se ob njegovem vodstvu poglubi v našo dokaj neznanu nam pravadnino, ga gotovo ne bo odložil prej, dokler ga ne prečita do zadnje strani. Odprli se mu bodo novi vidiki, spoznal bo, da je treba vse polno dela in napora, če hočemo popolniti zgodovinske praznike z živim življenjem, o katerem vemo čisto le to, da je bilo le »divje premetavanje« v času preseljevanja narodov.

Dr. J. F.

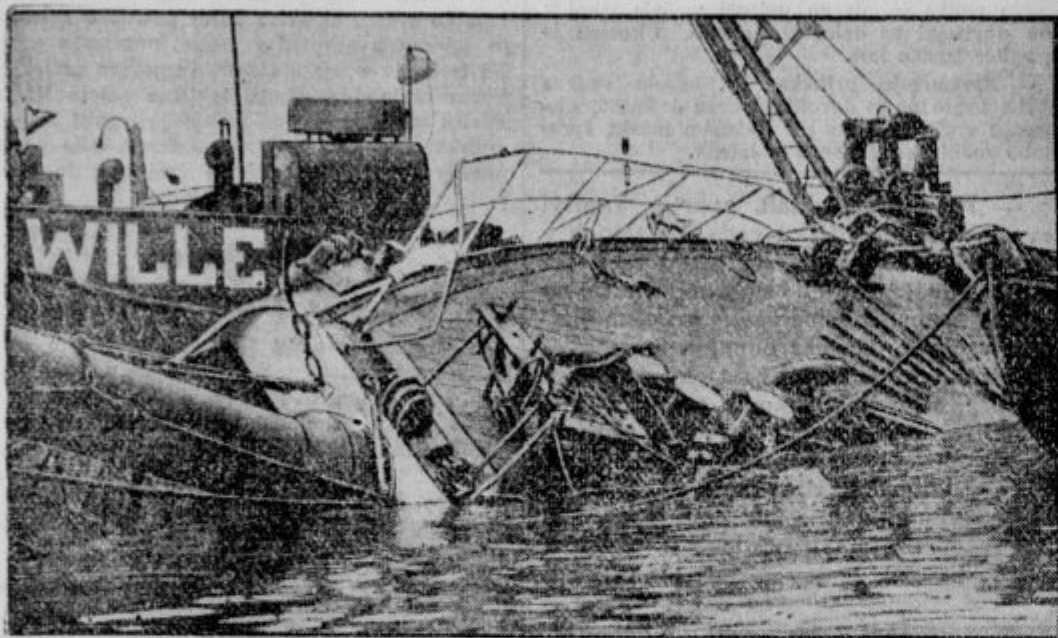
Plavajoče tovarne

Stoletja so kitolovci lovili kite tako, da so s svoje ladje prestopili na majhne in ozke čolne, v katerih so zasledovali kite in jih iz velike bližine ubili s harpunami. Ubite kite so vleкли z velikanskim naporom po morju do plitvin ob bregovih, kjer so se z nožem spravili nad velikanske mesnate gore. Meso in mast so spravili in kasneje prodali prav dobro. Tako zvani tran pa so prekuhávali in iz njega pridobivali olje za posebne vrste svetilk. Velik del ubitega kita so kitolovci zmetali nazaj v morje, ker niso znali izrabiti vseh ostankov. S časom so postali majhni lovski čolni, s katerimi so kitolovci lovili kite, vedno večji in lovski čolni so kasneje vlačili ubite kite kar do tovarna na suhem. V teh tovarnah so predelali pač vse, kar se je dalo in izgube zaradi proč vrženega kitovega mesa in drobčevja so bile vedno manjše. Lov na kite se je vedno bolj splačal. Kiti so zato zginili iz bližine morskih obrežij in lovne ladje so morale napraviti vedno daljša pota, če so hotele imeti dober lov. Zaradi tega pa se ne splača več vlačiti ubite kite do tovarna na suhem. Najmodernejšje kitolovke imajo sedaj tudi vse naprave, s katerimi se predelava kitovo meso in tran. Navadno odrinejo kitolovci v morje s šestimi motornimi kitolovkami, katere spremlja večja ladja, na kateri je prava tovarna.

Ladja, na kateri je urejena tovarna za predelavo kitovega mesa in masti, je matica za manjše kitolovke, ki love kite za to ladjo. Matična ladja ima vse stroje, ki so potrebni za predelavo in ima zadaj veliko odprtino, po kateri polegneto ubitega kita na krov. Tudi v vihnem morju morejo skozi to odprtino potegniti z močnimi žerjavi kita iz morja. Najnovejše matične ladje so pa urejene že tako, da morejo hkrati predelati tri kite. Kitovih ostankov skoraj ni nič več in vse se kakorkoli iz-

rabi. Kitovemu mesu najprej odvzamejo mast in olje. Nato pa predelajo suho meso v moko in gnojilo. Prav isto se zgodi s kostmi. Silno dragocena je tako zvana ambra, ki jo čisto najdejo v sečnem mehuru kita. To ambro, ki ima jako prijeten duh, kupujejo tovarne, ki izdelujejo kozmetična sredstva po zelo visokih cenah. Včasih najdejo pri enem samem kitu 6—7 kg te dragocene snovi, za katero plačujejo tovarne nad 100.000 Din za kg. Čim hitreje predelajo kita, tem boljše je njegovo olje, katerega porabijo večinoma za izdelovanje umelne masti in za kuhanje mila. Povprečno predelajo iz enega kita 13—15.000 olja. Rekord pa je odnesel kit, ki so ga ujeli 1. 1924, na južni obali zahodne Afrike. Iz tega kita so pridobili nad 60.000 l olja. Kit ima v ustih včasih do 900 tankih in ploščatih ter več metrov dolgih zob. Iz teh pridelajo nad 1000 kg tako zvane ribje kosti.

Največjo plavajočo tovarno za predelavo kitov imajo Norvežani. Ladja se imenuje »Kozmos« in more naložiti 22.000 ton tovara in 350 glav moštva. Prave tovarne so tudi moderni kitolovski parniki ribičev na Novi Fundlandiji. Ti parniki so dolgi približno po 70 m in 10 m široki. Na njih s posebnimi stroji režejo kitom glave in jim čistijo drob. Odpadkov ni več. Vsi kosi, ki se ne dajo uporabiti, se v posebnem stroju raztrgajo in nato posuše. Suhe ostanke zmlejejo nato v gnojilno moko. Zaradi modernega lova se seveda število kitov vedno bolj krči in verjetno je, da bo za kitolovce v nekaj letih ustopilo pomanjkanje kitov. Kiti beže sedaj vedno bolj proti severu, kljub temu pa jih je vedno manj. Morda ni več daleč čas, ko bo treba odpluti daleč proti severnemu ali južnemu tečaju samo zato, da bo mogoče najti zastopnika nekdanj tako številne družine kitov.

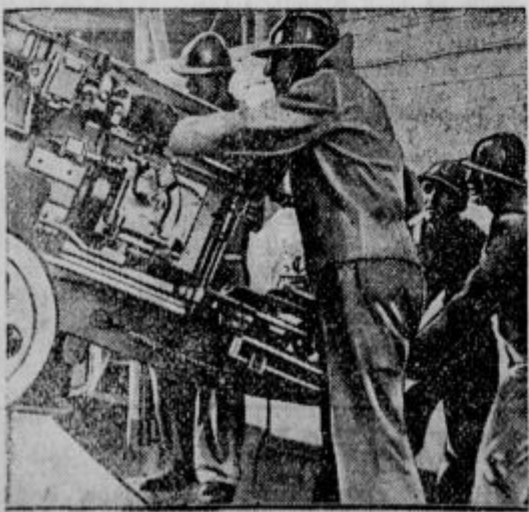

»Niobac« nad vodo. V soboto dopoldne so dvigalne ladje v kielckem pristanišču dvigale potopljeno »Niobac« nad vodo. Potapljači so ob oknih potopljene jadrnice pritrdili črpalke, ki črpajo sedaj vodo iz notranjih prostorov. Trem potapljačem pa se je po napornem delu posrečilo, da so prodrli mimo vrvi, razbitih sten, verig in najrazličnejših ladijskih potrebščin v notranjost ladje. Okrog 10 so našli potapljači prvega mrljica in do opoldneva so spravili potapljači še drugih pet trupel iz ladje. Na sliki vidimo, kako je »Niobac« pogledala iz vode. Krov potopljene šolske ladje »Niobac« so dvigalne ladje dvignile že nad vodo. V ozadju vidimo dvigalno ladjo »Wille«.

Močna volja žene

V Valenciji na Španskem živi žena Margarita Algarrobo, ki se je rodila brez rok. Po večletnem napornem vežbanju se ji je posrečilo, da je izurila prste na svojih nogah tako zelo, da more pisati tako lepo, kakor drugo dekle, ki je z zdravimi rokami dobilo v lepomislu najboljši red. S prsti na svojih nogah se je naučila plesti in veziti, prav tako se zna z glavnikom, ki ga drži s prsti na svoji nogi, počesati po glavi. Z nogami se umiva po glavi in je sploh tako gibčna in spretna, da se ji v resnici ne pozna, da bi ji manjkale roke. Predsednik španske republike je dovolil ženi, da sme v vseh španskih mestih razstaviti svoje krasne »nožne izdelke«.

Ko je bila uboga Margarita stara sedem let, je mogla že s svojimi nogami držati žlico in jo nositi v usta. Kljub temu, da se njeni starši niso brigali za njen napredek in jim ni bilo mar, kako se bo uboga dekle pomagalo v življenju, je Margarita sama z železno voljo napredovala korak za korakom. Sama se je naučila pisati z nogami. Prav tako se je navadila vseh drugih koristnih ženskih ročnih del. Sama priznava, da je zlasti v začetku morala prestopiti silne težave. Strašne so bile njene muke, vendar je vzdržala in tako dobila tako oblast nad svojimi nogami, da je njena spretnost za nas popolnoma nerazumljiva. Nesrečnica se je celo poročila in ima že 10 let starega sina, ki je zdrav nadarjen fant. V zakonu Margarita živa s svojimi nogami obleke zase, za svojega moža in sina. Oba priznavata, da jima sešije žena in mati boljše, kakor kak drug krojač.

Mornarji v jeklenih čeladah. Italijanska mornarica je imela te dni velike manevre. Pri teh manevrih so nastopili italijanski mornarji, ki so bili zaposleni pri topovih, z jeklenimi čeladami na glavah.

Piccardov uspeh

Piccard ob pristanku. Takoj potem, ko je Piccard pristal v Italiji, sta zlezla iz gondole izmučena profesor Piccard in njegov asistent Cosyns. Vlegla sta se v senco gondole in se tako odpočila od prestane naporne vožnje.

Piccardov polet v višino 16.700 m je omogočil, da je zbral profesor s svojim asistentom lepo število najbolj važnih podatkov. Seveda bo treba čakati še več dni, preden bo veliko število precej kompliciranih fotografskih meritev pregledanih. Rezultate drugega poleta bo treba tudi primerjati z rezultati prvega poleta. In prav gotovo je, da bo ekspedicija v doslej še ne dosežene višine velikanskega zračnega morja obogatila znanost z važnimi izsledki. Prav gotovo je, da se tak polet ne da primerjati s poleti malih registriranih balončkov, katere spuščajo v zrak brez moštva. Ti balončki beležijo avtomatično najvažnejše pojave v svoji okolici, vendar pa praktično niso porabni za ugotavljanje jakosti kozmičnih žarkov. Prav zaradi tega pa moramo priznati Piccardovemu poletu veliko znanstveno važnost. Profesor Piccard je izjavil, da mu je bilo pri vsem poletu najbolj važno merjenje jakosti kozmičnih žarkov. To se mu je prav dobro posrečilo in povečanje jakosti kozmičnih žarkov v vedno večjih višinah je za njega dejstvo. V aparatih je čutil naraščanje jakosti kozmičnih žarkov, kakor vedno močnejše bobneče ropotanje toče na šipe. Polet sam se je izvršil tako, kakor je bilo določeno. Dočim je lansko leto moral profesor Piccard opustiti nekaj meritev samo zato, ker se je balon prehitro dvigal, je letos lahko v najrazličnejših višinah imel časa, da je primerjal vse, kar je hotel.

Z ugotovitvami profesorja Piccarda so seveda ovržena dejstva, ki jih je iznesel nemški profesor Regener, ki je poslal registrirane balone v višino 28.000 m. Avtomatične registrirne naprave so v balončkih profesorja Regenerja zaznamovale ujemanje jakosti višinskih žarkov. Profesor Piccard je ugotovil nasprotno. Pri registriranih napravah v balončkih profesorja Regenerja so najbrže nastopile motnje, ki so napačno registrirale jakost višinskih žarkov. Profesor Piccard je z rezultati drugega poleta izredno zadovoljen in namerava ponoviti polet v tretjič, in sicer v Severni Ameriki v bližini severnega magnetnega tečaja.

Piccardov balon po vzletu. Tako je zgledal spodnji del Piccardovega balona takoj potem, ko je odletel Piccard z letališča pri Curihu. Zlasti je zanimiva gondola, ki je še najbolj podobna velikanski nogometni žogi. Z gondole vise vrvi, s katerimi je bila pritrjena gondola preden je balon odletel in za katere ob pristajanju zopet privežejo balon.

Terpetinovo „Hubertus“ milo

za žehto v avgustu

Cedna vročina

Vsi zdihujemo in tožimo, kako strašna vročina žge naša polja in naše domove. V resnici tako vročega poletja že dolgo nismo imeli. Vendar se moramo skriti pred drugimi kraji, ki nas pošteno posekajo. Naj nam bo v tolažbo dejstvo, da so namerili v Bagdadu preteklo soboto 48 stopinj Celzija — v senci.

Smešnice

»Kako je to, da imaš ti črne lase, tvoj mlaščji bratec pa plave?«

»Veš, striček, ko sem prišel jaz na svet, je mamica imela še črne lase, ko pa je prišel moj bratec, je pa mamica imela že plave lase!«

*

Častnik: »Na kaj mora vojak, kadar čisti puško, najbolj paziti?«

Rekrut: »Na številko!«

Častnik: »Zakaj pa na številko?«

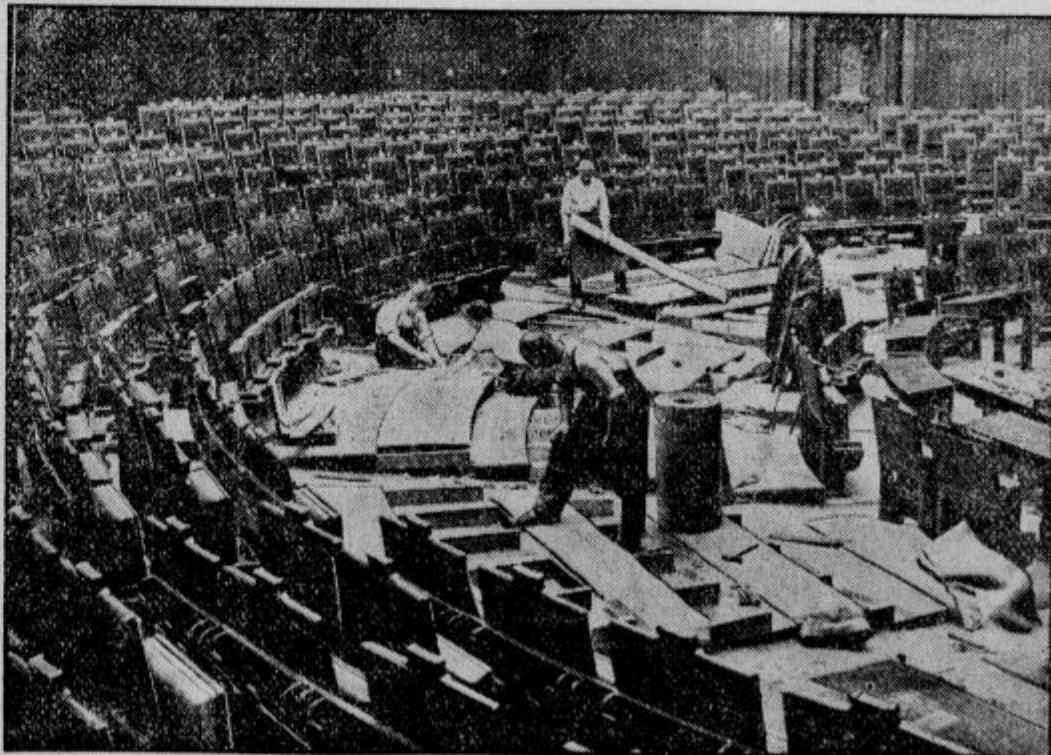
Rekrut: »Zato, da pomotoma ne osnaži puške svojega tovariša!«

*

Mož: »Kakor vse kaže, zna nova kuharica prav dobro kuhati!«

Žena: »Veš, malo sem ji pomagala!«

Mož: »Tako, no pa je kljub temu kosilo še dobro!«

Nemški parlament mora dobiti 33 novih sedežev. Ker se je pri zadnjih volitvah v Nemčiji povečalo število poslancev, ki so bili izvoljeni v državni zbor za 33, morajo v že do sedaj tesnem parlamentu vzeti iz dvorane skoraj vse mize, ki so bile svojčas postavljene pred vsakim stolom. Odslej bodo imeli mize le še voditelji strank in njihovi namestniki.

Eifflov stolp

Eifflov stolp morajo prebarvati vsakih sedem let. Sveže barvanje je potrebno zato, da ga ne začne razjedati rja, ki bi mogla napraviti velikansko škodo, zaradi katere bi končno morali stolp podreti. Neverjetna je množina barve, ki je potrebna, da prepletkajo vse neštete železne dele 300 m visokega stolpa. »Le« 35.000 kg barve razmažejo delavci vsakih sedem let na tem stolpu. Pa tudi njegova teža je precejšnja. Celih 7 milijonov kilogramov tehta ogromni stolp, ki je stal precej let pred svetovno vojno, že 1. 1889. 7 milijonov frankov, tako da je stal kilogram teže Eifflovega stolpa 1 frank. Nihče si ne bi mislil, da se bo ta dragoceni stolp tako dobro rentiral. Že v prvih šestih mesecih se plačali radovedneži na vstopnini prav toliko, kolikor je stal stolp. Eiffel je imel velik dobiček, saj je postavil stolp iz lastnega kapitala. In še danes v današnjih časih obišče Eifflov stolp letno 650.000 tujcev in Parizčanov, ki gledajo z vrtočave višine na pariške strehe. Velika večina obiskovalcev pa se mimogrede na sveže prebarvanih železnih nosileh podpisuje, tako da je nekaj let potem, ko je stolp na sveže prebarvan, vse polno podpisov, ki segajo na prostori, kamor človek z roko doseže, drug v drugega.

Znamke v Nemčiji

V Nemčiji porabijo za znamke vsako leto za 26 milijonov dinarjev papirja. Stroški za izdajanje znamk pa znašajo nad 100 milijonov dinarjev. Iz teh števil si moremo komaj misliti, kako velikanska mora biti vsota, ki jo predstavljajo v enem letu natisnane znamke.

MALI OGLASI

V malih oglasi velja vsaka beseda Din 1.—; ženski-
lovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali
oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri
naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se ra-
čuna enokolonska, 3 mm visoka petitna vrstica po
Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov
treba priložiti znamko.

Službo dobe

Vsaka beseda 1 Din

Prekajeval. pomočnik
prvovrsten, dobi službo. —
Ponudbe pod št. 12125 na
upravo »Slov.« (b)

Dobrega sekača
treznega, k čoku, potre-
bujem takoj. Ponudbe na
upravo »Slov.« pod »Me-
sarija« št. 12126. (b)

Natakarico
z nekaj kavcije sprejemem
s prvim septembrom. Na-
slov v upravi »Slovenca«
pod št. 12.200. (b)

Išče se kuharica
v župnišče s srednjeveli-
kim gospodarstvom. Na-
stop takoj. Naslov v upra-
vi »Slovenca« št. 12.198. b

Vajenci

Vsaka beseda 1 Din

Sprejme se deček
krepke postave, s primer-
no šolsko izobrazbo, po-
štenih staršev, v trgovino
z meš. blagom na deželi.
Ponudbe na upravo »Slo-
venca« pod št. 12.016. (v)

Učenec
15 let star, krepak, zdrav,
se želi izučiti kolarstva.
Nastopi takoj. — Naslov
v upravi »Slovenca« pod
št. 12.140. (v)

Denar

Vsaka beseda 1 Din

8000 Din posodim
onemu, ki mi preskrbi ali
da službo ali kaj
podobnega. Naslov pove
uprava »Slovenca« pod
št. 12.196. (d)

Stanovanja

Vsaka beseda 1 Din

IŠČEJO:

Manjše stanovanje
išče vdova s sinom. Ves-
dan odsotna. Ponudbe na
upravo »Slovenca« pod
»Vdova«. (c)

ODDAJO:

Dvosobno stanovanje
parket, elektrika, vodo-
vod, jedilna shramba in
velika kuhinja se odda s
1. septembrom. — Naslov
pove uprava »Slovenca«
pod št. 12.194. (c)

Vnajem

Vsaka beseda 1 Din

ODDAJO:

Gostilno in trgovino
dam v najem ali prodam
hišo. Koroska Bela 104,
S. Javornik, Gorenisko. n

Vrtnarju

z obrtno pravico oddam
velik graščinski vrt s sa-
dovnjaki v najem. Ponud-
be na naslov: Grad, Rave-
ne, p. Guštanj. (n)

Posvetva

Vsaka beseda 1 Din

Več parcel

po ugodni ceni naprodaj.
Poizve se pri Oražmu v
Mostah pri Ljubljani. (p)

Hišo

novozidano, 4 sobe, pri-
tikline, vrt, v Trnovem,
prodaj za 130.000 Din.
Naslov v upravi »Sloven-
ca« pod št. 11.991. (p)

Dve stanovanjski hiši
velik industrijski objekt
s stroji za obdelovanje
lesa (z ali brez istih), go-
spodarsko poslopje, stav-
bene parcele itd. prodam
skupno ali posamezno.
Objekti so tik kolodvora
gorenjske proge, priklad-
ni za vsakovrstno indu-
strijo. — Cena nizka, o-
lajševalni (dolgoročni)
plačilni pogoji. Kot pla-
čilo sprejemam tudi vlo-
ženo knjižico. Naslov v u-
pravi »Slovenca« pod št.
12063. (p)

Lepa hiša

z velikim stanovanjem in
krasnim vrtom naprodaj
za 130.000 Din v pred-
mestju Kranja. Vprašati
pri Društvu posestnikov,
Ljubljana, Salendrova uli-
ca 6. (p)

Nova hiša

s trgovskimi lokali, ob
tramvaju v Zgornji Šiški,
ugodno naprodaj. Vpra-
šati pri Društvu posest-
nikov, Salendrova 6. (p)

Malo posestvo

v bližini Kranja naprodaj
za zelo ugodno ceno. Na-
tančne informacije daje
Franc Sajovic, Gorenje
pri Kranju. (p)

Poizvedbe

Vsaka beseda 1 Din

Zatekel se je

visok, rujav lovski pes-
ničar »Boj« z znamko št.
253. Odda naj se proti na-
gradi na Rimski cesti 7,
I. nadstropje. (r)

Prodamo

Vsaka beseda 1 Din

Konfekcija — moda!
Najcenejši nakup. Anton
Presker, Sv. Petra cesta
št. 14. Ljubljana. (l)

Nogavice, rokavice

in pletenine Vam nudi v
veliki izbiri najugodnejše
in najcenejše trdka Karl
Prelog, Ljubljana, Zidov-
ska ulica in Stari trg. (l)

Prosta vožnja na Lipski selem:

Lipski jesenski sejem 1932:

Zadnji in predzadnji
letnik pristnega vina pro-
da cerkveno predstojni-
štvo Sv. Jurij o. Pesnici. l

Drva

prodaja graščina Boštanj
ob Savi. (l)

Prodaj se gnoj

Poljanska cesta 79, Ljub-
ljana. (l)

115 Din

1 m³ žaganih bukovih drv,
prvovrstnih, franko hiša,
nudi Velepč, Sv. Jerneja
cesta 25. Telefon 27-08. (t)

Nogavice, rokavice,
robe, perilo, torbice,
kravate

nizke cene, samo pri
PETELINC-u
Ljubljana, ob vodi blizu
Prešernovega spomenika.

Vse čebelarke

potrebščine, konve za
med, točilnice itd., obi-
ralnike za sadje, lične
ptičje kletke in vso že-
lezlino nudi Fr. Stupica,
Ljubljana, Gosposvetska
cesta 1. (l)

Kupimo

Vsaka beseda 1 Din

Pletilne stroje

6/50-60 kupim. Ponudbe
z opisom stroja in ceno
na Antona Filipovića —
Vinkovci — Starčevičeva
br. 36. (l)

Vsakovrstno

zlato kupuje
po najvišjih cenah
CERNE, juvelir, Ljubljana,
Wolfova ulica št. 3.

Razno

Vsaka beseda 1 Din

Deklico

dve in pol leta staro dam
v oskrbo dobri družini.
Ponudbe poslati na upra-
vo »Slovenca« pod »De-
klica« št. 12.199. (z)

Soboslikarska,

pleskarska in vsa v to
stroko spadajoča dela po
najmodernejših vzorcih —
solidno in konkurenčno
izvršuje Josip Marn, d. z
o. z., Ljubljana, Dunajska
cesta 9. Tel. 30-68. (t)

DRVA IN

PREMOG

pri Iv. Schumi
Dolenjska cesta
Telefon št. 2951

Širile »Slovenca«!

Zahvala

Vsem, ki ste našo zlato, nepozabno
mamo, gospo

Lucijo Božič roj. Stalzer

obsuli s tolikim cvetjem, ji v tako ve-
likem številu izkazali zadnjo čast, ter
v naši bridkosti z nami sočustvovali,
izrekamo prisrčno zahvalo.

Ljubljana, dne 20. avgusta 1932.

Rodbine

Božič, Pleničar, Stalzer, Jurman.

Potrjeni v bridki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem
in znancem, da je naš iskreno ljubljeni soprog, očka, brat, svak itd.,
gospod

Mirko Kregelj

ljudskošolski učitelj

danes ob pol 4 po dolgotrajni, mučni bolezni, večkrat previden s to-
lažili sv. vere, star 30 let, Bogu vdano izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v torek, dne 23. t. m.
ob 4 iz mrtvašnice splošne bolnišnice v Ljubljani na pokopališče k
Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 21. avgusta 1932.

Mici roj. Demšar, soproga. Mirkec in Dragica, otroka.
Uršika Kregelj in Mici poroč. Kristofič, sestri,
Karl Kristofič, svak.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

ZAHVALA. Vsem, ki so nam ob odhodu našega prebлага
moža, očeta, dedeka in brata, gospoda

Alojzija Spindlerja

bivšega posestnika v Moravcih

izrazili svoje plemenito sožalje, blagopokojnika v bolezni
obiskali in tolažili in ga danes v tako častnem številu spremili
na zadnji poti, izrekamo s tem najprisrčnejšo zahvalo.

Posebno se zahvaljujemo čč. duhovščini in tukajšnjima
pevskima zboroma za ganljive žalostinke.

Mala Nedelja, dne 21. avgusta 1932.

Zalujoči ostali: **Marija Spindler**, vdova; župnik Franc, sin;
rodbini sina narodnega poslanca in posestnika Lovra ter
ostalih sorodnikov.

Zahvala

Za krasne vence in za prijazno spremstvo trupla
mojega ljubega moža — izrekam vsem najprisrčnejšo
zahvalo.

Jesenice-Fužine, dne 20. avgusta 1932.

Toni Peternel.

ZAHVALA. Ob priliki bolezni in smrti naše ljubljene mame,
sestre, tašče in stare mame, gospe

MARIJE ROZINA

zasebnice

smo prejeli mnogo dokazov sočutja od prijateljev in znancev.
Prisrčno se vsem zahvaljujemo. Posebno se zahvaljujemo častiti
duhovščini, pevskemu društvu »Zvezda« za v srce segajoče
žalostinke, gasilnemu društvu v Mostah, vsem darovalcem pre-
krasnih vencev in cvetja. Prav posebno zahvalo pa smo dolžni
odboru in članstvu Zveze bojevnikov Ljubljana-Moste, ter
vsem, ki so spremili blago pokojnico v tako častnem številu
na poti k večnemu počitku.

Moste pri Ljubljani, dne 22. avgusta 1932.

Zalujoči rodbini ROZINA-KOZINA.

Zahvala

Za izraze iskrenega sočutja, ki smo jih prejeli ob prerani smrti
našega predobrega in nepozabnega

Josipa viteza Pogačnika

se vsem iskreno zahvalujemo.

Posebno zahvalo smo dolžni Njegovim Veličanstvom Kralju in Kraljici
in Njegovim Kraljevskim Visočanstvom Knezu Pavlu in Kneginji Olgi za
izjavljeno sožalje.

Nadalje se zahvaljujemo izaslaniku Njegovega Veličanstva Kralja
adjutantu polkovniku g. Petroviću, banu g. dr. Marušiću, podbanu g. dr.
Pirkmajerju, prečastiti duhovščini, zastopnikom oblasti, industrije, kor-
poracij in društev.

Srčna hvala vsem neštevilnim prijateljem, znancem in vsem onim,
ki so na kakršenkoli način počastili spomin blagega pokojnika.

V Podnartu, dne 22. avgusta 1932.

Rodbina Pogačnik.

Plavajoče tovarne

Stoletja so kitolovci lovili kite tako, da so svoje ladje prestopili na majhne in ozke čolne, v katerih so zasledovali kite in jih iz velike bližine ubili s harpunami. Ubite kite so vleкли z velikanskim naporom po morju do plitvin ob bregovih, kjer so se z nožem spravili nad velikanske mesnate gore. Meso in mast so spravili in kasneje prodali prav dobro. Tako zvani tran pa so prekuhaval in iz njega pridobivali olje za posebne vrste svetilk. Velik del ubitega kита so kitolovci zmetali nazaj v morje, ker niso znali izrabiti vseh ostankov. S časom so postali majhni lovski čolni, s katerimi so kitolovci lovili kite, vedno večji in lovski čolni so kasneje vlačili ubite kite kar do tovarna na suhem. V teh tovarnah so predelali pač vse, kar se je dalo in izgube zaradi proč vrženega kitovega mesa in drobca so bile vedno manjše. Lov na kite se je vedno bolj splačal. Kiti so zato zgineili iz bližine morskih obrežij in lovke ladje so morale napraviti vedno daljša pota, če so hotele imeti dober lov. Zaradi tega pa se ne splača več vlačiti ubite kite do tovarna na suhem. Najmoderneje kitolovke imajo sedaj tudi vse naprave, s katerimi se predelava kitovo meso in tran. Navadno odrinejo kitolovci v morje s šestimi motornimi kitolovkami, katere spremlja večja ladja, na kateri je prava tovarna.

Ladja, na kateri je urejena tovarna za predelavo kitovega mesa in masti, je matica za manjše kitolovke, ki love kite za to ladjo. Matica ladja ima vse stroje, ki so potrebni za predelavo in ima zadaj veliko odprlino, po kateri potegnejo ubitega kита na krov. Tudi v viharjem morju morejo skozi to odprlino potegniti z močnimi žerjavi kite iz morja. Najnovejše maticne ladje so pa urejene že tako, da morejo hkrati predelati tri kite. Kitovih ostankov skoraj ni nič več in vse se kakorkoli iz-

rabi. Kitovemu mesu najprej odvzamejo mast in olje. Nato pa predelajo suho meso v moko in gnojilo. Prav isto se zgodi s kostmi. Silno dragocena je tako zvana ambra, ki jo čisto najdejo v sečnem mehuru kита. To ambro, ki ima jako prijeten duh, kupujejo tovarne, ki izdelujejo kozmetična sredstva po zelo visokih cenah. Včasih najdejo pri enem samem kitu 6-7 kg te dragocene snovi, za katero plačujejo tovarne nad 100.000 Din za kg. Čim hitreje predelajo kito, tem boljše je njegovo olje, katerega porabijo večinoma za izdelovanje umetne masti in za kuhanje mila. Povprečno predelajo iz enega kита 13-15.000 olja. Rekord pa je odnesel kit, ki so ga ujeli 1. 1921. na južni obali zahodne Afrike. Iz tega kита so pridobili nad 60.000 l olja. Kit ima v ustih včasih do 600 tankih in ploščatih ter več metrov dolgih zob. Iz teh pridelajo nad 1000 kg tako zvane ribje kosti.

Največjo plavajočo tovarno za predelavo kitov imajo Norvežani. Ladja se imenuje »Kozmos« in more naložiti 22.000 ton tovara in 350 glav moštva. Prave tovarne so tudi moderni kitolovski parniki ribičev na Novi Fundlandiji. Ti parniki so dolgi približno po 70 m in 10 m široki. Na njih s posebnimi stroji režejo kitom glave in jim čistijo drob. Odpadkov ni več. Vsi kosi, ki se ne dajo uporabiti, se v posebnem stroju raztrgajo in nato posuše. Suhe ostanke zmlejejo nato v gnojilno moko. Zaradi modernega lova se seveda število kitov vedno bolj krči in verjetno je, da bo za kitolovce v nekaj letih nastopilo pomanjkanje kitov. Kiti beže sedaj vedno bolj proti severu, kljub temu pa jih je vedno manj. Morda ni več daleč čas, ko bo treba odpluti daleč proti severnemu ali južnemu tečaju samo zato, da bo mogoče najti zastopnika nekaj tako številne družine kitov.

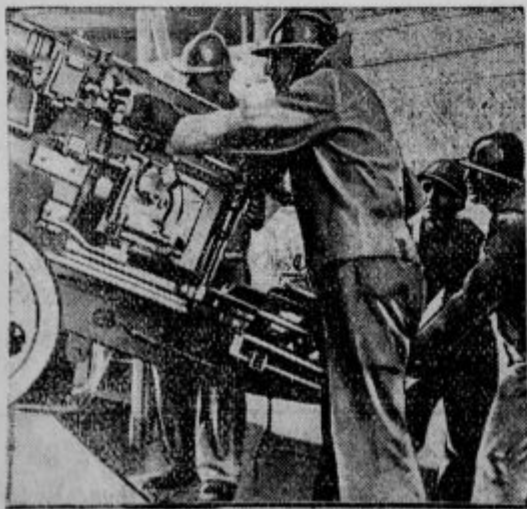

»Niobe« nad vodo. V soboto dopoldne so dvigalne ladje v kielskem pristanišču dvignile potopljeno »Niobe« nad vodo. Potapljači so ob oknih potopljene jadrnice pritrili črpalke, ki črpajo sedaj vodo iz notranjih prostorov. Trem potapljačem pa se je po napornem delu posrečilo, da so prodrli mimo vrvi, razbitih sten, verig in najrazličnejših ladijskih potrebnin v notranjost ladje. Okrog 10 so našli potapljači prvega mrliča in do opoldneva so spravili potapljači še drugih pet trupel iz ladje. Na sliki vidimo, kako je »Niobe« pogledala iz vode. Krov potopljene šolske ladje »Niobe« so dvigalne ladje dvignile že nad vodo. V ozadju vidimo dvigalno ladjo »Wille«.

Močna volja žene

V Valenciji na Španskem živi žena Margarita Algarrobo, ki se je rodila brez rok. Po večletnem napornem vožbanju se ji je posrečilo, da je izurila prste na svojih nogah tako zelo, da more pisati tako lepo, kakor drugo dekle, ki je z zdravimi rokami dobilo v lepomislu najboljši red. S prsti na svojih nogah se je naučila plesti in veziti, prav tako se zna z glavnikom, ki ga drži s prsti na svoji nogi, počesati po glavi. Z nogami se umiva po glavi in je sploh tako gibljiva in spretna, da se ji v resnici ne pozna, da bi ji manjkale roke. Predsednik španske republike je dovolil ženi, da sme v vseh španskih mestih razstaviti svoje krasne »nožne izdelke«.

Ko je bila uboga Margarita stara sedem let, je mogla že s svojimi nogami držati žlico in jo nositi v usta. Kljub temu, da se njeni starši niso brigali za njen napredek in jim ni bilo mar, kako se bo uboga dekle pomagalo v življenju, je Margarita sama z železno voljo napredovala korak za korakom. Sama se je naučila pisati z nogami. Prav tako se je navadila vseh drugih koristnih ženskih ročnih del. Sama priznava, da je zlasti v začetku morala prestati silne težave. Strašne so bile njene muke, vendar je vzdržala in tako dobila tako oblast nad svojimi nogami, da je njena spretnost za nas popolnoma nerazumljiva. Nesrečnica se je celo poročila in ima že 10 let starega sina, ki je zdrav nadarjen fant. V zakonu Margarita šiva s svojimi nogami obleke zase, za svojega moža in sina. Oba priznavata, da jima sešije žena in mati boljše, kakor kak drug krojč.

Mornarji v jeklenih čeladah. Italijanska mornarica je imela te dni velike manevre. Pri teh manevrih so nastopili italijanski mornarji, ki so bili zaposleni pri topovih, z jeklenimi čeladami na glavah.

MacDonald na počitnicah. Angleški ministrski predsednik je sedaj na počitnicah. Na sliki ga vidimo, ko gleda zanimivo tekmo psov.

Eifflov stolp

Eifflov stolp morajo prebarvati vsakih sedem let. Sveže barvanje je potrebno zato, da ga ne začne razjedati rja, ki bi mogla napraviti velikansko škodo, zaradi katere bi končno morali stolp podreti. Neverjetna je množina barve, ki je potrebna, da preplekajo vse neštete železne dele 300 m visokega stolpa. »Lec 35.000 kg barve razmažejo delavci vsakih sedem let na tem stolpu. Pa tudi njegova teža je precejšnja. Celih 7 milijonov kilogramov tehta ogromni stolp, ki je stal precej let pred svetovno vojno, že 1. 1889. 7 milijonov frankov, tako da je stal kilogram teže Eifflovega stolpa 1 frank. Nihče si ne bi mislil, da se bo ta dragoceni stolp tako dobro rentiral. Že v prvih šestih mesecih se plačali radovedneži na vstopnini prav toliko, kolikor je stal stolp. Eiffel je imel velik dobiček, saj je postavil stolp iz lastnega kapitala. In še danes v današnjih časih obišče Eifflov stolp letno 650.000 tujcev in Parižanov, ki gledajo z vrtočlave višine na pariške strehe. Velika večina obiskovalcev pa se mimogrede na sveže prebarvanih železnih nosilcih podpisuje, tako da je nekaj let potem, ko je stolp na sveže prebarvan, vse polno podpisov, ki segajo na prostori, kamor človek z roko doseže, drug v drugega.

Znamke v Nemčiji

V Nemčiji porabijo za znamke vsako leto za 26 milijonov dinarjev papirja. Stroški za tiskanje znamk pa znašajo nad 100 milijonov dinarjev. Iz teh števk si moremo komaj misliti, kako velikanska mora biti vsota, ki jo predstavljajo v enem letu natisnane znamke.

Piccardov uspeh

Piccard ob pristanku. Takoj potem, ko je Piccard pristal v Italiji, sta zlezla iz gondole izmučena profesor Piccard in njegov asistent Cosyns. Vlegla sta se v senco gondole in se tako odpočila od prestane naporne vožnje.

Piccardov polet v višino 16.700 m je omogočil, da je zbral profesor s svojim asistentom lepo število najbolj važnih podatkov. Seveda bo treba čakati še več dni, preden bo veliko število precej kompliciranih fotografskih meritev pregledanih. Rezultate drugega poleta bo treba tudi primerjati z rezultati prvega poleta. In prav gotovo je, da bo ekspedicija v doslej še nedosežene višine velikanskega zračnega morja obogatila znanost z važnimi izsledki. Prav gotovo je, da se tak polet ne da primerjati s poleti malih registriranih balončkov, katere spuščajo v zrak brez moštva. Ti balončki beležijo avtomatično najvažnejše pojave v svoji okolici, vendar pa praktično niso porabni za ugotavljanje jakosti kozmičnih žarkov. Prav zaradi tega pa moramo priznati Piccardovemu poletu veliko znanstveno važnost. Profesor Piccard je izjavil, da mu je bilo pri vsem poletu najbolj važno merjenje jakosti kozmičnih žarkov. To se mu je prav dobro posrečilo in povečanje jakosti kozmičnih žarkov v vedno večjih višinah je za njega dejstvo. V aparatih je čutil naraščanje jakosti kozmičnih žarkov, kakor vedno močnejše bobneče ropotanje toče na šipe. Polet sam se je izvršil tako, kakor je bilo določeno. Dočim je lansko leto moral profesor Piccard opustiti nekaj meritev samo zato, ker se je balon prehitro dvigal, je letos lahko v najrazličnejših višinah imel časa, da je primerjal vse, kar je hotel.

Z ugotovitvami profesorja Piccarda so seveda ovržena dejstva, ki jih je iznesel nemški profesor Regener, ki je poslal registrirne balone v višino 28.000 m. Avtomatične registrirne naprave so v balončkih profesorja Regenerja zaznamovale ujemanje jakosti višinskih žarkov. Profesor Piccard je ugotovil nasprotno. Pri registriranih napravah v balončkih profesorja Regenerja so najbrže nastopile motnje, ki so napačno registrirale jakost višinskih žarkov. Profesor Piccard je z rezultati drugega poleta izredno zadovoljen in namerava ponoviti polet v tretjič, in sicer v Severni Ameriki v bližini severnega magnetnega tečaja.

Piccardov balon po vzletu. Tako je zgledal spodnji del Piccardovega balona takoj potem, ko je odletel Piccard z letališča pri Curihu. Zlasti je zanimiva gondola, ki je še najbolj podobna velikanski nogometni žogi. Z gondole vise vrvi, s katerimi je bila pritrjena gondola preden je balon odletel in za katere ob pristajanju zopet privežejo balon.

Terpetinovo „Hubertus“ milo

za žehlo v avgustu

Čedna vročina

Vsi zdihujemo in tožimo, kako strašna vročina žge naša polja in naše domove. V resnici tako vročega poletja že dolgo nismo imeli. Vendar se moramo skriti pred drugimi kraji, ki nas pošteno posekajo. Naj nam bo v tolažbo dejstvo, da so namestili v Bagdadu preteklo soboto 48 stopinj Celzija — v senci.

Smešnice

»Kako je to, da imaš ti črne lase, tvoj mlajši bratec pa plave?«

»Veš, strček, ko sem prišel jaz na svet, je mamica imela še črne lase, ko pa je prišel moj bratec, je pa mamica imela že plave lase!«

*

Častnik: »Na kaj mora vojak, kadar čisti puško, najbolj paziti?«

Rekrut: »Na številko!«

Častnik: »Zakaj pa na številko?«

Rekrut: »Zato, da pomotoma ne osnaži puške svojega tovariša!«

*

Mož: »Kakor vse kaže, zna nova kuharica prav dobro kuhati!«

Žena: »Veš, malo sem ji pomagala!«

Mož: »Tako, no pa je kljub temu kosilo še dobro!«

Nemški parlament mora dobiti 33 novih sedežev. Ker se je pri zadnjih volitvah v Nemčiji povečalo število poslancev, ki so bili izvoljeni v državni zbor za 33, morajo v že do sedaj tesnem parlamentu vzeti iz dvorane skoraj vse mize, ki so bile svojčas postavljene pred vsakim stolom. Odslej bodo imeli mize le še voditelji strank in njihovi namestniki.